

MT-113

March-2019

B.Com., Sem.-II**106 : Economics
(Principles of Economics – II)
(New)****Time : 2:30 Hours]****[Max. Marks : 70**

1. (A) સરેરાશ ખર્ચ અને સીમાંત ખર્ચનો ખ્યાલ સમજાવો. તેમની વચ્ચેના સંબંધો ચર્ચો. 14
અથવા
 ઈજારાના બજારમાં સરેરાશ આવક અને સીમાંત આવક સમજાવો.
- (B) વૈકલ્પિક પ્રશ્નો : 4
- (1) ટૂંકાગાળામાં કયો ખર્ચ ઉત્પાદન સાથે સંકળાયેલો નથી ?
 (A) કુલ સ્થિર ખર્ચ (B) કુલ ખર્ચ
 (C) કુલ અસ્થિર ખર્ચ (D) સીમાંત ખર્ચ
- (2) કુલ અસ્થિર ખર્ચ રેખા કેવી હોય છે ?
 (A) ધન ઢાળવાળી હોય છે. (B) ઋણ ઢાળવાળી હોય છે.
 (C) x - ધરીને સમાંતર હોય છે. (D) y - ધરીને સમાંતર હોય છે.
- (3) કઈ ખર્ચ રેખા ક્ષિતિજને સમાંતર હોય છે ?
 (A) કુલ ખર્ચ રેખા (B) કુલ સ્થિર ખર્ચ રેખા
 (C) કુલ અસ્થિર ખર્ચ રેખા (D) સીમાંત ખર્ચ રેખા
- (4) સરેરાશ સ્થિર ખર્ચ + સરેરાશ અસ્થિર ખર્ચ =
 (A) કુલ ખર્ચ (B) કુલ સ્થિર ખર્ચ
 (C) સરેરાશ ખર્ચ (D) સીમાંત ખર્ચ
2. (A) પૂર્ણ હરીફાઈ એટલે શું ? પૂર્ણ હરીફાઈના લક્ષણો ચર્ચો. 14
અથવા
 પૂર્ણ હરીફાઈમાં પેઢીની ટૂંકાગાળાની સમતુલા સમજાવો.
- (B) વૈકલ્પિક પ્રશ્નો : 4
- (1) નીચેનામાંથી કયા બજારમાં પેઢીએ કિંમત સ્વીકારનાર તરીકે વર્તવું પડે છે ?
 (A) ઈજારાયુક્ત હરીફાઈ (B) પૂર્ણ હરીફાઈ
 (C) ઈજારો (D) અલ્પ હસ્તક ઈજારો
- (2) પૂર્ણ હરીફાઈના બજારમાં સરેરાશ આવક રેખા કેવી હોય છે ?
 (A) ઊભી ધરીને સમાંતર (B) આડી ધરીને સમાંતર
 (C) ઋણ ઢાળવાળી (D) ધન ઢાળવાળી

- (3) પેઢી ઓછામાં ઓછું કેટલું ખર્ચ નીકળે તો ખોટ ખાઈને પણ ઉત્પાદન ચાલુ રાખી શકે છે ?
 (A) સરેરાશ સ્થિર ખર્ચ (B) સરેરાશ અસ્થિર ખર્ચ
 (C) સરેરાશ ખર્ચ (D) સ્થિર ખર્ચ
- (4) કયા સમયગાળામાં પેઢીઓની સંખ્યામાં વધઘટ થતી નથી ?
 (A) અતિ લાંબાગાળામાં (B) લાંબાગાળામાં
 (C) ટૂંકાગાળામાં (D) મધ્યમ ગાળામાં

3. (A) ઈજારો એટલે શું ? તેના લક્ષણો વર્ણવો.

અથવા

ઈજારાયુક્ત હરીફાઈમાં પેઢીની ટૂંકા અને લાંબાગાળાની સમતુલા સમજાવો.

(B) વૈકલ્પિક પ્રશ્નો :

(1) નીચેનામાંથી કયા બજારમાં ઉદ્યોગની સમતુલાનો પ્રશ્ન ઉદભવતો નથી ?

- (A) પૂર્ણ હરીફાઈ (B) ઈજારાયુક્ત હરીફાઈ
 (C) ઈજારો (D) અપૂર્ણ હરીફાઈ

(2) ઈજારાદાર પેઢીની માંગ રેખા કેવી હોય છે ?

- (A) મૂલ્ય સાપેક્ષ (B) સંપૂર્ણ મૂલ્ય સાપેક્ષ
 (C) મૂલ્ય અનપેક્ષ (D) સંપૂર્ણ મૂલ્ય અનપેક્ષ

(3) કયા બજારમાં પેઢીનો વસ્તુની કિંમત પર અંકુશ વધુ હોય છે ?

- (A) પૂર્ણ હરીફાઈ (B) ઈજારાયુક્ત હરીફાઈ
 (C) અલ્પહસ્તક ઈજારો (D) ઈજારો

4. (A) વહેંચણીનો સીમાંત ઉત્પાદકતાનો સિદ્ધાંત તેની મર્યાદા સાથે સમજાવો.

અથવા

ભાડાનો આધુનિક સિદ્ધાંત સમજાવો.

(B) વૈકલ્પિક પ્રશ્નો :

(1) વહેંચણીના સીમાંત ઉત્પાદકતાના સિદ્ધાંત મુજબ સાધનને લાંબાગાળે કેવું વળતર મળે છે ?

- (A) સીમાંત ઉત્પાદકતા કરતાં વધુ (B) સીમાંત ઉત્પાદકતા કરતા ઓછું
 (C) સરેરાશ ઉત્પાદકતા બરાબર (D) સીમાંત ઉત્પાદકતા બરાબર

(2) સાધનનો પુરવઠો કેવો હોય તો સાધનની કિંમત એ જ ભાડું બને ?

- (A) સંપૂર્ણ મૂલ્ય સાપેક્ષ (B) મૂલ્ય સાપેક્ષ
 (C) મૂલ્ય અનપેક્ષ (D) સંપૂર્ણ મૂલ્ય અનપેક્ષ

(3) ઉત્પાદનના કયા સાધનને મળતી આવક ભાડું છે ?

- (A) શ્રમ (B) નિયોજક
 (C) મૂડી (D) જમીન

MT-113

March-2019

B.Com., Sem.-II**106 : Economics
(Principles of Economics – II)
(New)****Time : 2:30 Hours]****[Max. Marks : 70**

1. (A) Explain the concept of Average cost and Marginal cost. Discuss their relationship. **14**

OR

Explain the Average Revenue and Marginal Revenue in monopoly market.

- (B) Multiple Choice Question. **4**

- (1) Which cost is not connected with out put in the short run ?

- (A) Total fixed cost (B) Total cost
(C) Total variable cost (D) Marginal cost

- (2) What is the nature of total variable cost curve ?

- (A) Positively sloped (B) Negatively sloped
(C) Parallel to x-axis (D) Parallel to y-axis

- (3) Which cost curve is horizontal ?

- (A) Total cost curve (B) Total fixed cost curve
(C) Total variable cost curve (D) Marginal cost curve

- (4) Average fixed cost + Average variable cost =

- (A) Total cost (B) Total fixed cost
(C) Average cost (D) Marginal cost

2. (A) What is Perfect competition ? Discuss the characteristics of perfect competition. **14**

OR

Explain the short term equilibrium of the firm in perfect competition.

- (B) Multiple Choice Question : **4**

- (1) From the following in which market firm has to act as a price taker ?

- (A) Monopolistic competition (B) Perfect competition
(C) Monopoly (D) Oligopoly

- (2) How is the curve of average revenue in perfect competition market ?

- (A) Parallel to y-axis (B) Parallel to x-axis
(C) Negative slope (D) Positive slope

- (3) After how much expense a firm can keep production even in loss ?

- (A) Average fixed cost (B) Average variable cost
(C) Average cost (D) Fixed cost

- (4) In which time period, number of firms are not changed ?
- (A) Very Long term   (B) Long term
(C) Short term   (D) Medium term

3. (A) What is meant by Monopoly ? Describe its features. 14

OR

Explain the short term and long term equilibrium of the firm in monopolistic competition.

(B) Multiple Choice Question. 3

- (1) From the following in which market question of equilibrium of an industry is not arise ?
- (A) Perfect competition   (B) Monopolistic competition
(C) Monopoly   (D) Imperfect competition
- (2) How is the demand curve of monopolist firm ?
- (A) Value elastic   (B) Perfect value elastic
(C) Value unelastic   (D) Perfect value unelastic
- (3) In which market firm has control over price or the goods ?
- (A) Perfect competition   (B) Monopolistic competition
(C) Oligopoly   (D) Monopoly

4. (A) Explain the marginal productivity theory of distribution with its limitations. 14

OR

Explain the Modern theory of Rent.

(B) Multiple Choice Question. 3

- (1) As per marginal productivity theory of distribution, which type of return is obtained in long run ?
- (A) More than marginal productivity
(B) Less than marginal productivity
(C) Equal to average productivity
(D) Equal to marginal productivity
- (2) When the factor supply equal to rent ?
- (A) Completely elastic   (B) Value elastic
(C) Value inelastic   (D) Completely inelastic
- (3) Which factor of production gets rent ?
- (A) Labour   (B) Entrepreneur
(C) Capital   (D) Land

MT-113

March-2019

B.Com., Sem.-II**106 : Economics
(Fundamentals of Economics – II)
(Old)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) GDP અને NDP નો ખ્યાલ સમજાવો. 14
અથવા
 રાષ્ટ્રીય આવક માપવાની પદ્ધતિઓ તેની મર્યાદા સહિત સમજાવો.
- (B) વૈકલ્પિક પ્રશ્નો : 4
- (1) આર્થિક વિકાસ સાથે GDP માં કયા ક્ષેત્રનો હિસ્સો ઘટતો જાય છે ?
 (A) પ્રાથમિક (B) ઉદ્યોગ
 (C) સેવા (D) ઉદ્યોગ અને સેવા
- (2) આયોજનની શરૂઆતમાં GDP માં કયા ક્ષેત્રનું સ્થાન પ્રથમ હતું ?
 (A) ખેતી (B) ઉદ્યોગ
 (C) સેવા (D) એકપણ નહીં
- (3) રાષ્ટ્રીય આવક એ કેટલી બાજુવાળો સિક્કો છે ?
 (A) ત્રણ (B) એક
 (C) બે (D) એકપણ નહીં
- (4) ભારતમાં 1954 થી કોના દ્વારા રાષ્ટ્રીય આવક અંગેની માહિતી પૂરી પડાય છે ?
 (A) CSO (સેન્ટ્રલ સ્ટેટીસ્ટીકલ ઓર્ગનાઈઝેશન)
 (B) રિઝર્વ બેંક
 (C) આયોજન પંચ
 (D) નાણાં ખાતું
2. (A) નાણું એટલે શું ? નાણાના કાર્યો ચર્ચો. 14
અથવા
 નાણા પરિમાણનો સિદ્ધાંત સમજાવો.
- (B) વૈકલ્પિક પ્રશ્નો : 4
- (1) નાણાની ઉત્ક્રાન્તિના ચોથા તબક્કામાં કયું નાણું જોવા મળે છે ?
 (A) વસ્તુ નાણું (B) બેંક નાણું
 (C) ધાતુ નાણું (D) કાગદી નાણું
- (2) ભારતમાં કયા નાણાને સંકુચિત નાણું કહેવાય છે ?
 (A) M_2 (B) M_1
 (C) M_4 (D) M_3

- (3) ભારતમાં ₹ 2 કે વધુ કિંમતની ચલણી નોટો ઉપર નીચેનામાંથી કોની સહી હોય છે ?
 (A) વડાપ્રધાન (B) રિઝર્વ બેંકના ગવર્નર
 (C) નાણાં પ્રધાન (D) ગૃહ પ્રધાન
- (4) નીચેનામાંથી કયા અર્થશાસ્ત્રીએ નાણાંની માંગના સટ્ટાકીય હેતુને વધુ મહત્વ આપ્યું છે ?
 (A) ફિશર (B) કેઈન્સ
 (C) ફ્રિડમેન (D) બોમલ
3. (A) જે.બી. સે નો બજાર નિયમ સમજાવો. 14
અથવા
 વપરાશ વિધેયનો ખ્યાલ સમજાવો.
- (B) વૈકલ્પિક પ્રશ્નો : 3
- (1) “પુરવઠો તેની માંગ જાતે જ સર્જે છે” આ નિયમ કોણે રજૂ કર્યો છે ?
 (A) પીગુ (B) કેઈન્સ
 (C) જે.બી. સે (D) ફ્રિડમેન
- (2) કુલ રાષ્ટ્રીય આવક અને કુલ વપરાશી ખર્ચ વચ્ચેનો કાર્ય કારણનો સંબંધ નીચેનું કયું વિધેય દર્શાવે છે ?
 (A) માંગ વિધેય (B) મૂડી રોકાણ વિધેય
 (C) વપરાશ વિધેય (D) ઉત્પાદન વિધેય
- (3) રોજગારી ગુણકનો ખ્યાલ કોણે આપ્યો છે ?
 (A) કેઈન્સ (B) પીગુ
 (C) આર.એફ. કહાન્ (D) હિક્સ
4. (A) વેપાર ચક્ર એટલે શું ? તેના લક્ષણો જણાવો. 14
અથવા
 કુગાવો એટલે શું ? તેના પ્રકારો ચર્ચો.
- (B) વૈકલ્પિક પ્રશ્નો : 3
- (1) અર્થતંત્રમાં આવતી કયા પ્રકારની ઉથલ-પાથલને વ્યાપાર કહે છે ?
 (A) મોસમી (B) દીર્ઘ કાલીન
 (C) આકસ્મિક (D) ચક્રાકાર
- (2) વ્યાજના દર અને જામીનગીરીના ભાવ વચ્ચે કેવો સંબંધ છે ?
 (A) સહ-સંબંધ (B) અસંબંધ
 (C) અનિશ્ચિત (D) વ્યસ્ત સંબંધ
- (3) સામાન્ય રીતે શુદ્ધ વ્યાજ કાચા વ્યાજ કરતાં કેવું હોય છે ?
 (A) વધુ (B) સરખું
 (C) અનિશ્ચિત (D) ઓછું

MT-113

March-2019

B.Com., Sem.-II

106 : Economics

(Fundamentals of Economics – II)
(Old)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Explain the concept of GDP and NDP 14

OR

Explain the measurement of National income with its difficulties.

(B) Multiple Choice Question. 4

(1) Share of which sector is decreasing in GDP with economic development ?

- (A) Primary (B) Industry
(C) Service (D) Industry and Service

(2) In starting of planning, which sector was first in GDP ?

- (A) Agriculture (B) Industry
(C) Service (D) None

(3) How many side of National Income has ?

- (A) Three (B) One
(C) Two (D) None

(4) Since 1954 in India, who give all data of National Income ?

- (A) CSO (B) Reserve Bank
(C) Planning Commission (D) Finance Department

2. (A) What is Money ? Discuss the functions of Money. 14

OR

Explain quantity theory of Money.

(B) Multiple Choice Question. 4

(1) In the fourth stage of evolution of money, which money was seen ?

- (A) Commodity (B) Bank
(C) Metal (D) Paper

(2) Which money is known as narrow money in India ?

- (A) M_2 (B) M_1
(C) M_4 (D) M_3

- (3) Who has sign on currency note of ₹ 2 or more than ₹ 2 in India ?
 (A) Prime Minister (B) RBI Governor
 (C) Finance Minister (D) Home Minister
- (4) Which economist has given more importance to speculative purpose of demand of money from the following ?
 (A) Fisher (B) Keynes
 (C) Friedman (D) Baumol

3. (A) Explain the J.B. Say's law of Market. 14

OR

Explain the concept of consumption function.

(B) Multiple Choice Question. 3

- (1) Who has presented the law that supply creates its own demand ?
 (A) Pigou (B) Keynes
 (C) J.B. Say (D) Friedman
- (2) Which function shows the relation between total national income and total consumption expenditure ?
 (A) Demand function (B) Investment function
 (C) Consumption function (D) Production function
- (3) Who has given the concept of employment Multiplier ?
 (A) Keynes (B) Pigou
 (C) R.F. Khan (D) Hicks

4. (A) What is meant by Business Cycle ? Explain it's features. 14

OR

What is Inflation ? Discuss the types of inflation.

(B) Multiple Choice Question. 3

- (1) Which type of fluctuation is known as trade cycle in an economy ?
 (A) Seasonal (B) Long term
 (C) Casual (D) Cyclical
- (2) What is relation between interest rate and price of securities ?
 (A) Co-relation (B) Non-relation
 (C) Uncertain (D) Inverse
- (3) Generally how is the pure interest than gross interest ?
 (A) more (B) equal
 (C) Uncertain (D) less